

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ

Антоненська Д.Л.

Студентка 3 курсу спеціальності « Соціальна робота»

коледжу економіки та соціальної роботи

ОНУ імені І.І. Мечникова

Науковий керівник: Данілова О. С.

канд. психол наук, доцент каф. клінічної психології

ФПСР ОНУ імені І.І.Мечникова

Актуальність дослідження. Важливо розуміти, що гендерні стереотипи не тільки соціально поширені в суспільстві, але й демонструють вражаючу

узгодженість між культурами. Це створює труднощі для суто культурних пояснень походження стереотипів. Однак через повсюдність гендерних відмінностей у владі і ролях ці міжкультурні знахідки узгоджуються з соціальними структурними поясненнями і не обов'язково мають на увазі біологічно обґрунтовані відмінності в ознаках. Оціночні конотації гендерних стереотипів також показують крос-культурні закономірності: чоловіки вважаються «поганими, але сміливими», а жінки - «чудовими, але слабкими».

Мета дослідження. Провести теоретичне дослідження проблеми гендерних стереотипів.

Об'єкт дослідження. Представники різних статей.

По-перше, розглянемо саму сутність словосполучення «гендерні стереотипи». Більшість наукових джерел трактують його, як сформовані культурою та розповсюджені в ній узагальнені уявлення (переконання) про те, якими є і як поведуться особи різних гендерів (чоловіки і жінки). Початок формуванню теорії стереотипізації поклали американські вчені. У 1922 році вийшла книга Уолтера Ліппмана «громадська думка», яка ввела в науковий обіг поняття «стереотип»: «стереотипи це упереджені думки», які «рішуче керують всім процесом сприйняття. Вони позначають певні об'єкти як знайомі або незнайомі, так що ледве знайомі здаються глибоко чужими. Вони збуджуються знаками, які можуть варіювати від істинного індексу до невизначеної аналогії».[1]

Теорія американського вченого була з інтересом сприйнята не тільки в США, але і в Західній Європі. Вже в 60-70 роках виявилось деілька проблем у вивченні соціальних стереотипів. У зв'язку з активізацією феміністського руху і розвитком жіночих, а потім і гендерних досліджень, в центр уваги соціологів, психологів, філософів були висунуті соціостатеві аспекти стереотипізації суспільної свідомості. Ще в 1957 році американські вчені Дж. Мак Кі та А. Шерріфс зробили висновок, що типово чоловічий образ це набір рис, пов'язаний з соціально не обмежувочим стилем поведінки, компетенцією і раціональними здібностями, активністю і ефективністю. Типово жіночий образ, навпаки, комунікативні вміння, теплоту і емоційну підтримку. При цьому надмірна акцентуація як типово маскулінних, так і типово

фемінних рис набуває вже негативного оціночного забарвлення: типово негативними якостями чоловіків визнаються грубість, авторитаризм, зайвий раціоналізм тощо. Ті ж автори прийшли до висновку, що в цілому, чоловікам приписується більше позитивних якостей, ніж жінкам. Нарешті, гендерні стереотипи є нормативними.[2] Оскільки уявлення про те, який повинен бути «справжній чоловік» (наприклад, бути здатним захистити жінку), як повинна вести себе в тій чи іншій ситуації жінка, і навіть як їм одягатися (чоловік не повинен носити спідницю), є соціально поділюваними, реальні чоловіки і жінки не можуть з цим не рахуватися.

Оскільки гендерний поділ праці та гендерна ієрархія існують у приблизно однакових формах у багатьох культурах та субкультурах, теорія соціальних ролей передбачає міжкультурний консенсус щодо того, які риси пов'язані з чоловіками та жінками. Одне з найбільш великих досліджень змісту гендерних стереотипів у різних культурах було проведено Дж. Е. Вільямсом і Бестом та їх співробітниками. Учасники оцінювали кожен рис у цьому списку вказуючи, чи є ця риса такою, що «частіше асоціюється з чоловіками, ніж з жінками», «частіше асоціюється з жінками, ніж з чоловіками», або "не диференційовано асоціюється з двома статями".[3]

Відповідно до першого, чоловіки, здається, сприймаються як «погані» (наприклад, агресивні, грубі), але «сміливі» (компетентні, заповзятливі, активні) і жінки як «чудові» (теплі, ласкаві, ніжні), але «слабкі» (покірні, залежні, боязкі). З точки зору теорії соціальних ролей, «чудові» риси жінок підходять для виховання інших, а їх "слабкі" риси посилюють їх низький статус в гендерній ієрархії. Навпаки «сміливі» риси чоловіків підходять їм на роль захисника і годувальника, припускаючи, що вони володіють компетентністю і сміливістю, необхідною для виконання цих ролей, а їх «погані» (а також сміливі) риси підсилюють їх владу і статус, характеризуючи їх як придатних для того, щоб домінувати і вести (бути лідером), коли справи йдуть жорстко.

Дж. Е. Вільямс і Бест досліджували зв'язок стереотипних чоловічих і жіночих рис, породжених в кожній нації, з основними мотивами, взятими з класичної таксономії потреб людини Мюррея.[4] Деякі з мотивів, описаних Мюрреем, ясно представляють прагнення до влади, статусу і досягнень. До них відносяться

домінування (вольове переслідування власних цілей навіть за рахунок інших), автономія (незалежність від інших), агресія (конкурентна орієнтація на інших), виставка (прагнення до соціального визнання своїх досягнень) і досягнення (бути працюючим і цілеспрямованим). Інші основні людські мотиви відображають бажання виховувати, бути угодним, приємним, і ладити з іншими більше, ніж купувати або використовувати особисту владу. До них відносяться турбота (прояв співпраці та співчуття до інших), успіх (бажання уникати конфронтації з іншими), повагу (вважаючи за краще, щоб інші були відповідальними) і приниження (підпорядкування своїх потреб іншим).

Висновок. Гендерні стереотипи - це сформовані стійкі і поширені уявлення, що стосуються особливостей поведінки, зовнішності, самоуявлення і прагнень в залежності від статі. Стереотипи пов'язані з підтриманням функціонування гендерних ролей, будучи породженими їх особливостями, але і впливають на їх відтворення у наступних поколіннях.

Вивчення гендерних стереотипів показало їх вплив на встановлення гендерної нерівності, а також обмеження особистості на підставі статі, що породило безліч мітингів про гендерну та статеву толерантність, а також феміністський рух. Найкращим засобом проти гендерних стереотипів є знання. Якщо людина бачить, що до неї відносяться виходячи із загальних уявлень про жіноче або чоловіче, можна пояснити неправоту співрозмовника не емоційно, а раціонально. Просто поділіться з людиною знаннями. У цьому допоможуть і наукові роботи на тему гендерних стереотипів, і особисті аргументи.

Література

1. Ліппман У. «Громадська думка» / Пер. з англ. Т.В. Барчунової; редактори перекладу К. А. Левінсон, К. В. Петренко. - М.: Інститут Фонду "Громадська думка" [2004, - 384 с.]
2. Mckee J.P., Sheriffs A.C. The Differential Evaluation of Males and Females // Journal of Pers. [1957, -N 25.]
3. Вільямс, Дж.Е. секс стереотипи і міжгрупові відносини. Психологія міжгрупових відносин / Дж.Е. Вільямс, Д. Бест. – Чикаго: Нельсон-Халл, [2008, – 400 с.]
4. Doherty, Brian (2008). "Murray, Charles (1943-)". In Hamowy, Ronald (ed.). Murray, Charles (1943–).[2008,-43 с.]